

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANCIJA/
FINANCIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

GODIŠNJE KONSOLIDIRANO IZVJEŠĆE
UNUTARNJE REVIZIJE ZA 2011. GODINU

Sarajevo, ožujak 2012. godine

1. Uvod

Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH ima obvezu da, sukladno odredbama članka 25. Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH (*"Službeni glasnik BiH"*, broj 27/08), pripremi Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije za 2011. godinu.

Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije daje temeljne podatke o sustavu unutarnje revizije u institucijama BiH i podatke o obavljenim unutarnjim revizijama jedinica za unutarnju reviziju.

Sustav unutarnje revizije je dio sustava javne unutarnje financijske kontrole koji je razvila Europska komisija i koji ima za cilj da zemljama u procesu pridruživanja EU, pruži pomoć u razumijevanju i primjeni dobro razvijenih i efektivnih sustava unutarnje kontrole. Sustav javne unutarnje financijske kontrole se temelji na dva segmenta i to na segmentu unutarnje revizije i na segmentu financijskog upravljanja i kontrole. Ovo izvješće se bavi prvenstveno sustavom unutarnje revizije. Osnove sustavu unutarnje revizije u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini daju zakonski i podzakonski akti kojima se regulira ova oblast. Zakonska osnova sustava unutarnje revizije u Bosni i Hercegovini bazira se na tri zakona o unutarnjoj reviziji kojima se regulira ova oblast. Riječ je o usklađenim zakonskim rješenjima o unutarnjoj reviziji, zakonu za institucije BiH i entitetskim zakonima o unutarnjoj reviziji, koji koordiniranim pristupom daju osnovu za harmoniziran razvoj sustava unutarnje revizije u Bosni i Hercegovini.

Tijelo, bitno za razvoj sustava unutarnje revizije, ali i uopće sustava javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini, jeste Koordinacijski odbor Središnjih jedinica za harmonizaciju. Koordinacijski odbor Središnjih jedinica za harmonizaciju uspostavljen je na temelju članka 2. stavak (13) i članka 28. stavak (2) Zakona o unutarnjoj reviziji institucija Bosne i Hercegovine (*"Službeni glasnik BiH"*, broj: 27/08), članka 6. Odluke Narodne skupštine Republike Srpske, broj: 01-1012/10 (*"Službeni glasnik RS"*, broj: 72/10) i članka 6. Zakona o unutarnjoj reviziji u javnom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine (*"Službene novine Federacije BiH"*, broj: 47/08). Koordinacijski odbor Središnjih jedinica za harmonizaciju (KO SJH), predstavlja tijelo koje čine rukovoditelji Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, Središnje jedinice za harmonizaciju Federacije Bosne i Hercegovine i Centralne jedinice za harmonizaciju Republike Srpske. KO SJH je uspostavljen sa primarnim ciljem harmonizacije politika, procedura i aktivnosti na polju unutarnje revizije javnog sektora u Bosni i Hercegovini, kao i za predlaganja amandmana na zakone o unutarnjoj reviziji i druge zakone i regulative relevantne za unutarnju reviziju. Također, KO SJH ima odgovornost i obvezu u vezi sa usvajanjem podzakonskih akata iz oblasti unutarnje revizije, kodeksa etike za unutarnje revizore, razvijanjem i/ili provedbom programa obuka, te razvijanjem i provedbom programa za certificiranje unutarnjih revizora.

S obzirom da se radi o prvom izvješću ove vrste i da je Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH novoosnovana institucija, u nastavku dajemo pregled stanja sa odgovarajućim obrazloženjima u vezi sa Središnjom harmonizacijskom jedinicom Ministarstva financija i trezora BiH, zakonodavnim okvirom unutarnje revizije u institucijama BiH i preporukama sadržanim u izvješćima unutarnje revizije sačinjenim u 2011. godini.

2. Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH - SHJ

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, na 110. sjednici održanoj 30.12.2009. godine, razmotrilo i usvojilo Strategiju za provedbu javne unutarnje financijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, kojom se, između ostalog predviđa razvoj decentralizirane unutarnje revizije u institucijama BiH, s tim da se poseban akcent stavlja na moguće modalitete uspostave organizacijske strukture jedinica unutarnje revizije rukovodeći se principom ekonomske opravdanosti i vodeći računa o troškovnoj efektivnosti ukupnog kontrolnog okvira u institucijama BiH. Sukladno usvojenoj Strategiji, Središnja harmonizacijska jedinica podrazumijeva organizaciju, uspostavljenu u okviru Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, zaduženu za nadzor nad implementacijom propisa iz oblasti unutarnje revizije, koordiniranje rada jedinica unutarnje revizije iz institucija Bosne i Hercegovine i izvješćivanje o spomenutim aktivnostima.

Obveza Bosne i Hercegovine na ovom području utvrđena je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane, gdje je u članku 90. pod nazivom „Suradnja u području revizije i financijske kontrole“ (*"Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori"*, broj 10/08), navedeno:

„Suradnja između stranaka će biti usmjerena prioritetima pravne stečevine Zajednice (*acquis*) u područjima unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (*PIFC*) i vanjske revizije. Stranke će naročito surađivati kako bi izradom i usvajanjem odgovarajućih propisa razvile unutarnju financijsku kontrolu u javnom sektoru, uključujući financijsko upravljanje i nadzor, funkcionalno nezavisnu unutarnju reviziju te nezavisne sustave vanjske revizije u Bosni i Hercegovini, sukladno međunarodno prihvaćenim standardima kontrole i revizije te metodologijama i najboljom praksom Europske unije. Suradnja će također biti usmjerena ka jačanju kapaciteta i obuke za institucije u svrhu razvijanja unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru te vanjske revizije (vrhovnih institucija za reviziju) u Bosni i Hercegovini, koja također podrazumijeva uspostavu i jačanje Središnjih jedinica za usklađivanje sustava financijskog upravljanja i nadzora i sustava unutarnje revizije.“

PIFC koncept, koncept podrške uvođenju javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini (*PIFC – Public Internal Financial Control*), sastoji se od tri temeljna elementa:

- financijskog upravljanja i kontrola,
- unutarnje revizije i
- središnje harmonizacijske jedinice.

Sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH (*"Službeni glasnik BiH"*, broj 27/08), Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i BiH (*"Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori"*, broj 10/08), Zakonu o ministarstvima i

drugim tijelima uprave BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09), a na temelju Odluke Vijeća ministara BiH, broj 113/09 ("Službeni glasnik BiH", broj 44/09) uspostavljena je Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora BiH – SHJ, koja sukladno navedenim propisima ima obvezu uspostaviti i razviti sustav unutarnje financijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, a kao poseban segment uspostaviti sustav i strukturu unutarnje revizije u institucijama BiH.

Vijeće ministara BiH je u srpnju mjesecu 2010. godine imenovalo direktora i zamjenika direktora SHJ. Na prijedlog SHJ, Vijeće ministara je u rujnu mjesecu 2010. godine, na svojoj 133. sjednici, usvojilo Pravilnik o unutarnjoj organizaciji SHJ. SHJ je sukladno usvojenom Pravilniku o unutarnjoj organizaciji sa 31.12.2011. godine, u svom sastavu imala zaposleno ukupno 5 osoba.

Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH, ovlaštena je za razvoj, rukovođenje i koordinaciju unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine, a odgovorna je za:

- 1) Pripremu prijedloga za izmjene Zakona o unutarnjoj reviziji u institucijama Bosne i Hercegovine, nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH,
- 2) Pripremu i implementaciju programa obuke i certificiranje unutarnjih revizora institucija Bosne i Hercegovine, nakon usuglašavanja programa obuke u Koordinacijskom odboru SJH,
- 3) Usvajanje i implementaciju standarda za unutarnju reviziju u institucijama BiH i Kodeksa profesionalne etike za unutarnje revizore, nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH,
- 4) Usvajanje i implementaciju radne metodologije unutarnje revizije, nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH,
- 5) Usvajanje i implementaciju Strategije razvoja unutarnje revizije u javnom sektoru nakon usuglašavanja u Koordinacijskom odboru SJH,
- 6) Davanje suglasnosti na pravilnike o sistematizaciji organizacija koje uspostavljaju jedinice unutarnje revizije u dijelu koji se odnosi za unutarnju reviziju,
- 7) Koordiniranje rada jedinica unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine i uspostava veza sa državnim i međunarodnim institucijama na području unutarnje revizije,
- 8) Davanje suglasnosti na izbor rukovoditelja Jedinice za unutarnju reviziju i na uspostavu Odbora za unutarnju reviziju,
- 9) Suradnju sa Uredom za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u cilju ostvarivanja efikasne i djelotvorne unutarnje i vanjske revizije,
- 10) Nadzor nad implementacijom svih primjenljivih regulativa za unutarnju reviziju od strane jedinica za unutarnju reviziju,
- 11) Rješavanje neslaganja u mišljenjima, po zahtjevu i potrebi, između rukovoditelja unutarnje revizije i rukovoditelja organizacije.

Podršku uvođenju javne unutarnje financijske kontrole u Bosni i Hercegovini (*PIFC – Public Internal Financial Control*) pružila je i Europska unija kroz Projekt PIFC koji se financira iz sredstava IPA fondova podrške Bosni i Hercegovini. Projektom je, između ostalog, planirana

podrška institucijama BiH za uvođenje i razvoj sustava unutarnje revizije (*UR*) i sustava financijskog upravljanja i kontrole (*FUK*) zasnovanih na dobrim praksama u državama članicama EU, kao i u drugim državama koje ispunjavaju obveze vezane za procese pristupanja članstvu u EU.

SHJ je kroz Projekt PIFC ostvarila višestruku korist koja se ogleda u dobivenoj tehničkoj pomoći, koja je osigurana kroz Koordinacijski odbor Središnjih jedinica za harmonizaciju - KO SJH. Projekt se odvija kroz dva segmenta i to kroz segment unutarnje revizije i kroz segment financijskog upravljanja i kontrole. KO SJH je oformio stručne radne skupine, čiji su članovi zajedno sa konzultantima Projekta intenzivno radili na analizama i izradi dokumenata od važnosti za unapređenje sustava unutarnje revizije u Bosni i Hercegovini. Pored činjenice o postojanju zakonskih propisa za svaku od tri razine vlasti koji su uključeni u rad KO SJH, uspostavljena je kvalitetna koordinacija aktivnosti koja je dovela do unapređenja u oblasti unutarnje revizije i financijskog upravljanja i kontrole. KO SHJ je, nakon što je dobio prijedloge usuglašenih tekstova okvirnih dokumenata, donio zajedničke, okvirne dokumente iz oblasti unutarnje revizije i to:

- Okvirni etički kodeks;
- Okvirnu povelju unutarnje revizije i
- Okvirni priručnik unutarnje revizije.

Svaka od razina vlasti je, kroz svoju središnju harmonizacijsku jedinicu, dokumente koje je dalje razrađivala i pripremala, prilagođavala svojim potrebama poštujući okvirne dokumente. Ovim koordiniranim pristupom postigla se unificiranost u pristupu propisima metodološkog tipa iz oblasti unutarnje revizije. Također, kroz Projekt su osigurane i različite razine obuka za osoblje unutarnje revizije u institucijama BiH, kao i u entitetima. Pored navedenih obuka, osigurana je i obuka 5 instruktora za oblast unutarnje revizije iz institucija BiH.

Tijekom razdoblja izvještavanja pokrenuta je aktivnost na izmjeni Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH kao rezultat analiza koje je vršila SHJ uz pomoć Projekta. Zajednički je utvrđena potreba za poboljšanjima u postojećem zakonskom rješenju, kako bi se mogli preduprediti postojeći nedostaci i ispoštovati neki od temeljnih koncepta unutarnje revizije, prvenstveno koncept "vrijednost za novac" i koncept "3 E". Koncept "vrijednost za novac", uprošteno, podrazumijeva uspostavu strukture unutarnje revizije koja će svojim efektima i vrijednostima koje proizvodi, nadmašiti troškove svoje uspostave i funkcioniranja. Drugi bitan koncept za uspostavu unutarnje revizije jeste koncept "3 E", koji predstavlja kombinaciju principa ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti sustava unutarnje revizije. Oba ova koncepta imaju za cilj uspostavu strukture koja će imati ekonomsku opravdanost i voditi računa o troškovnoj opravdanosti ne samo ovog, već cjelokupnog kontrolnog okvira u institucijama BiH. Postojeća zakonska rješenja, kako je to i konstatirano u analizama koje je radila SHJ sa konzultantima Projekta, nisu mogla osigurati na najbolji način poštovanje ova dva bitna uvjeta. Uvažavajući činjenicu o ograničenim proračunskim sredstvima Bosne i Hercegovine, vođeni potrebom za racionalnim upravljanjem i trošenjem javnih sredstava koje uspostava jednog ovakvog sustava proizvodi, ustanovljeno je da je potrebno pokrenuti ovu aktivnost. Cilj ove izmjene Zakona jeste osigurati uspostavu funkcionalnog sustava unutarnje revizije, sukladno navedenim konceptima, koji će istovremeno biti sukladni međunarodno prihvaćenim standardima, regulativama u EU, ali

i sukladni dobrim praksama i iskustvima država iz okruženja koje su već prolazile ili prolaze kroz faze vezane za proces priključenja EU.

Očekivani rezultat ovakve izmjene Zakona je da SHJ, nakon što izmjene Zakona budu usvojene, objavi kriterije o uspostavi strukture unutarnje revizije u institucijama BiH kojima će se unutarnja revizija uspostaviti na bazi koncepta "vrijednost za novac" i pristupa koji promovira ekonomičnost, efikasnost i efektivnost. U krajnjem to treba rezultirati strukturom unutarnje revizije koja će omogućiti da se sa manjim brojem jedinica (odjela) unutarnje revizije, a time i manjeg broja potrebnog osoblja za unutarnju reviziju, uspostavi svrsishodan i održiv sustav unutarnje revizije u institucijama BiH.

3. Zakonodavni okvir i osnova za pripremu godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH

Unutarnja revizija, po Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH ("*Službeni glasnik BiH*", broj 27/08) kao i po standardima unutarnje revizije, je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konzultantska aktivnost kreirana s ciljem da se doda vrijednost i unaprijedi poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve osiguravajući sustavan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Zakon o unutarnjoj reviziji institucija BiH, u članku 25., propisuje obvezu pripremanja godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije. Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine (SHJ) je ovlaštena da na temelju godišnjih izvješća primljenih od rukovoditelja unutarnje revizije, pripremi godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije. Nakon odobrenja ministra financija i trezora Bosne i Hercegovine izvješće se, radi upoznavanja sa problematikom unutarnje revizije, dostavlja Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije daje sažete informacije o broju obavljenih unutarnjih revizija, danim preporukama, te o statusu implementacije preporuka sadržanih u izvješćima o unutarnjoj reviziji, a na temelju izvješća koje su jedinice za unutarnju reviziju dostavile SHJ.

Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije u institucijama BiH sačinjeno je u formatu koji je pripremila SHJ.

Područje unutarnje revizije u institucijama Bosne i Hercegovine se pored navedenog zakonskog propisa uređuje i podzakonskim aktima koje je donijela SHJ, sukladno svojim zakonskim ovlaštenjima i sukladno okvirnim dokumentima odobrenim od Koordinacijskog odbora Središnjih jedinica za harmonizaciju (KO SJH).

SHJ je u listopadu 2011. godine, nakon što je KO SJH odobrio okvirne dokumente, uz suradnju i pomoć konzultantskog osoblja Projekta, pripremila i objavila metodološke dokumente iz

unutarnje revizije, koji su podloga za unificiran rad unutarnje revizije u institucijama BiH. Ovim je stvorena podloga za praktičan razvoj sustava i prakse unutarnje revizije u institucijama BiH kroz:

- Etički kodeks / Kodeks profesionalne etike za unutarnje revizore u institucijama BiH,
- Povelju unutarnje revizije i
- Priručnik za unutarnju reviziju sa standardima unutarnje revizije.

Etički kodeks / Kodeks profesionalne etike unutarnjih revizora (*"Službeni glasnik BiH", broj 82/11*) sadrži načela i pravila kojih su se dužni pridržavati unutarnji revizori kako bi u obavljanju svojih zadataka bili nezavisni, objektivni i poštenu. Pored toga unutarnji revizori moraju se neprestano usavršavati s ciljem unapređenja kvaliteta rada.

Poveljom unutarnje revizije (*"Službeni glasnik BiH", broj 82/11*) uređuju se opći pristup unutarnje revizije, svrha i cilj, nezavisnost, uloga i djelokrug unutarnje revizije, odgovornost rukovoditelja jedinice za unutarnju reviziju/unutarnjeg revizora, kao i ovlaštenja pristupa dokumentaciji, kadrovima i fizičkoj imovini koja je relevantna za obavljanje angažiranja, te se definira opseg aktivnosti unutarnje revizije, izvješćivanje i postupci u slučaju identificiranja indikatora prijevare.

Priručnik sa unutarnju reviziju sa standardima unutarnje revizije (*"Službeni glasnik BiH", broj 82/11*) definira metodologiju rada i obavljanja unutarnje revizije u institucijama/proračunskim korisnicima koji se financiraju iz proračunskih sredstava institucija BiH, a sukladno Zakonu o unutarnjoj reviziji institucija BiH. Priručnik ima za cilj da pomogne u usvajanju stručne terminologije, razumijevanju i prihvaćanju revizijskih tehnika koje će u svom radu primjenjivati unutarnji revizori u institucijama BiH. Priručnik je prilagođen praksi javnog sektora i sukladan je međunarodnim standardima unutarnje revizije.

Priručnik je urađen sukladno međunarodnim standardima unutarnje revizije i sukladno stečenim iskustvima u pilot revizijama u okviru Projekta PIFC, koje su održane u suradnji s ekspertima konzultantske kuće PKF, angažiranom od strane Europske komisije u cilju pružanja podrške uvođenju sustava javne unutarnje financijske kontrole u BiH.

Standardi unutarnje revizije koji su sastavni dio Priručnika, oblikovani su tako da ih cjelokupna profesija unutarnje revizije može koristiti u svim vrstama organizacija / institucija u kojima rade unutarnji revizori.

Pored objavljenih standarda unutarnje revizije, unutarnji revizori u svom radu koriste i druge akte (pravilnike, procedure, smjernice i sl.), ali i druge standarde i smjernice koji su primjenjivi za rad unutarnjih revizora, kao što su to pojedine INTOSAI i ISSAI smjernice i standardi, a koje je Koordinacijski odbor vrhovnih revizijskih institucija objavio kroz Odluku o preuzimanju okvira međunarodnih standarda vrhovnih revizijskih institucija – ISSAI okvira u BiH (*"Službeni glasnik BiH", broj,38/11*).

4. Konsolidirano izvješće o unutarnjoj reviziji po revizijskim izvješćima za 2011. godinu

SJH je na temelju godišnjih izvješća dobivenih od rukovoditelja i osoblja unutarnje revizije, pripremila godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije. Godišnje konsolidirano izvješće unutarnje revizije daje sažete informacije o danim preporukama i o statusu implementacije preporuka danih u izvješćima o unutarnjoj reviziji koje su jedinice za unutarnju reviziju dostavile u svojim godišnjim izvješćima.

Unutarnja revizija u razdoblju izvještavanja u najvećem dijelu institucija vršena je na temelju ranije stečenih iskustava unutarnjih revizora i na temelju iskustava koja su unutarnji revizori stjecali kroz obuke i pilot revizije u okviru Projekta, s obzirom da je metodologija za rad unutarnje revizije u institucijama BiH propisana od strane SHJ objavljena u listopadu 2011. godine.

Unutarnja revizija je sa 31.12.2011. godine funkcionalno i kadrovski uspostavljena u 5 institucija BiH i to u:

- Ministarstvu financija i trezora BiH,
- Ministarstvu vanjskih poslova BiH,
- Ministarstvu obrane BiH,
- Ministarstvu pravde BiH i
- Regulatornoj agenciji za komunikacije.

Na poslovima unutarnje revizije u ovih 5 institucija trenutno je zaposleno 10 unutarnjih revizora¹.

Svaka od nabrojanih institucija imala je obvezu da sukladno čl. 15. i 19. Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH, dostavi godišnje izvješće koji je osnova za izradu Godišnjeg konsolidiranog izvješća unutarnje revizije u institucijama BiH.

SHJ je svaku od institucija, dopisima koje je uputila, blagovremeno podsjetila na njihovu obvezu dostavljanja godišnjeg izvješća unutarnje revizije.

¹ U ove podatke nije uključena unutarnja revizija koja egzistira u UNO, zato što ona nije i ne predstavlja unutarnju reviziju uspostavljenu u smislu Zakona o unutarnjoj reviziji, već reviziju inspekcijско kontrolnog tipa uspostavljenu za potrebe unutarnjih kontrola UNO. Unutarnja revizija koja egzistira u Ministarstvu vanjskih poslova BiH, uspostavljena je kao Ured za reviziju koji jednim svojim dijelom obavlja poslove unutarnje revizije, a drugim poslove inspektorata za konzularne poslove u MVP-u. Ovdje je tretiran dio Ureda koji se bavi unutarnjom revizijom u smislu Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH.

Godišnje izvješće o unutarnjoj reviziji i pored službenog traženja nije dostavljeno od strane Regulatorne agencije za komunikacije (RAK). Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji RAK-a sistematizirano je radno mjesto unutarnjeg revizora. Radno mjesto unutarnjeg revizora u RAK-u kadrovski je popunjeno.

Naime, sve ove institucije su sukladno zakonskim obvezama sačinile Strateške (trogodišnje) planove i na temelju njih, sukladno procjeni rizika i odgovarajuće Godišnje planove rada unutarnje revizije. Također, ove institucije pripremile su i usvojile Povelju unutarnje revizije, te su se u svom radu pridržavale Etičkog kodeksa unutarnjih revizora. Metodologija rada unutarnje revizije u institucijama BiH, definirana je Priručnikom sa standardima unutarnje revizije ("Službeni glasnik BiH", broj 82/11).

Tijekom 2011. godine unutarnja revizija u institucijama BiH sačinila je ukupno 41 konačno izvješće unutarnje revizije u kojima je dano 512 preporuka. Generalno, najveći broj preporuka odnosi se na preporuke za:

- unapređenje sustava unutarnjih kontrola,
- unapređenja u sustavu javnih nabava i
- unapređenja u oblasti planiranja proračuna u institucijama.

Pojedinačno po institucijama, sa danom 31.12.2011. godine, broj sačinjenih izvješća unutarnje revizije i danih preporuka izgleda ovako:

	Institucija	Broj zaposlenih unutarnjih revizora	Broj konačnih izvješća unutarnje revizije	Broj danih preporuka unutarnje revizije	Glavne preporuke unutarnje revizije
1.	Ministarstvo financija i trezora BiH	4	6	89	-Poboljšanje postojećih evidencija i njihovo ustrojavanje, te praćenje efekata primjene; -Poboljšanja u sustavu javnih nabava; -Poboljšanja sustava unutarnjih kontrola u različitim segmentima poslovanja; -Donošenje podzakonskih akata i njihovo usklađivanje u cilju poboljšanja kontrola; -Unapređenje u sustavu javnih nabava; -Poboljšanja u knjiženjima vezanim za Glavnu knjigu i pomoćne knjige.
2.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH	2	16	39	-Poboljšanja u sustavu unutarnjih kontrola MVP-a, -Unapređenje u oblasti popisa; -Unapređenje uredskog poslovanja u MVP-u; -Unapređenje sustava javnih

					nabava, -Unapređenje sustava izdavanja putnih isprava.
3.	Ministarstvo pravde BiH	1	7	27	-Uređenje sustava unutarnjih kontrola kroz donošenje i primjenu različitih procedura kojima se treba definirati svaka od revidiranih oblasti sustava; -Unapređenje sustava planiranja proračuna u MP; -Uspostava dodatnih evidencija sa ciljem praćenja efekata procedura o unutarnjim kontrolama.
4.	Ministarstvo obrane BiH	2*	12	57	-Unapređenje sustava unutarnjih kontrola sa naglaskom na pojedine procese i segmente kontrola koje je potrebno poboljšati; -Poboljšanja u procesu planiranja proračuna i obuka osoblja; -Analiza postojanja podračuna koji se ne koriste sa ciljem njihovog gašenja u cilju ekonomičnosti i efikasnosti; -Poboljšanja u segmentu ostvarivanja procedura ostvarivanja dnevnic za službena putovanja, različite vrste naknada i zakupa; -Unapređenje i poboljšanje u sferi blagajničkog poslovanja; -Unapređenja u radu i sustavu unosa obveza u Glavnu knjigu te vršenja rezerviranja sredstava u Glavnoj knjizi; -Poboljšanja u sustavu javnih nabava.
5.	Regulatorna agencija za komunikacije	1	Nepoznato je li ih bilo**	Nepoznato je li ih bilo**	Nepoznato je li bilo preporuka**
	UKUPNO	10	41	212	

Napomena: *- U MO tijekom 2011.godine došlo je do fluktuacije radne snage, naime došlo je do odlaska jednog unutarnjeg revizora, te je brojno stanje unutarnjih revizora smanjeno sa 3 na 2 unutarnja revizora;

** - RAK nije odgovorio na zahtjev SHJ u vezi sa dostavljanjem izvješća unutarnje revizije, sukladno odredbama čl. 15. i 19. Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 27/08).

Stupanj realizacije preporuka unutarnje revizije po institucijama:

Institucija	Broj danih preporuka unutarnje revizije	Broj realiziranih preporuka unutarnje revizije	Broj nerealiziranih preporuka unutarnje revizije	Broj preporuka unutarnje revizije kojima nije istekao rok za realizaciju	Komentar

1.	Ministarstvo financija i trezora BiH	89	-	-	89	Stupanj realizacije preporuka će se utvrditi naknadnim pregledom unutarnje revizije. Preporuke iz Godišnjeg izvješća UR MFT.
2.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH	39	17	16	6	Preporuke iz Godišnjeg izvješća UR MVP-a.
3.	Ministarstvo pravde BiH	27	8	6	13	Preporuke iz Godišnjeg izvješća UR MP.
4.	Ministarstvo obrane BiH	57	-	-	57	Podaci iz Godišnjeg izvješća UR MO. Kako nisu pravljani akcijski planovi, niti je bilo obavještanja o realizaciji danih preporuka prema unutarnjoj reviziji, revidirane organizacijske cjeline MO će biti ponovo revidirane, pa će se kroz te naknadne revizije utvrditi i stupanj provedbe danih preporuka po tim aktivnostima.
5.	Regulatorna agencija za komunikacije	<i>Nepoznato je li ih bilo*</i>	<i>Nepoznato je li ih bilo*</i>	<i>Nepoznato je li ih bilo*</i>	<i>Nepoznato je li ih bilo*</i>	<i>Nepoznato je li bilo kakvih aktivnosti unutarnje revizije, pa i preporuka*</i>

Napomena: *- RAK nije odgovorio na zahtjev SHJ u vezi sa dostavljanjem izvješća unutarnje revizije, sukladno odredbama čl. 15. i 19. Zakona o unutarnjoj reviziji institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 27/08).

Konsolidiranim izvješćem unutarnje revizije za 2011. godinu obuhvaćene su sve značajnije aktivnosti vezane za unutarnju reviziju u institucijama BiH, kao i dane preporuke od strane unutarnje revizije po svakoj od institucija. Stupanj realizacije provedbe preporuka koje daje unutarnja revizija u najvećoj mjeri zavisi od menadžmenta institucije.

Efekti unutarnje revizije koji se tretiraju konsolidiranim izvješćem ogledaju se u kvantiteti i kvaliteti preporuka koje daje unutarnja revizija i u doprinosu unutarnje revizije unapređenju funkcioniranja institucije. Također, efekti unutarnje revizije ogledaju se i u ostvarenom napretku u izgradnji sustava unutarnje revizije, kvalitetu

savjetodavnih usluga koje unutarnja revizija pruža menadžmentu institucije, ali i u načinu izrade samih izvješća unutarnje revizije.

Iz svega iznesenog, vidljivo je da je u razdoblju izvještavanja učinjen napredak u uspostavi i razvoju sustava unutarnje revizije u institucijama BiH, pa je za očekivati da će buduća konsolidirana izvješća unutarnje revizije sadržati i veći broj podataka od strane jedinica unutarnje revizije.

Sarajevo, 30.03.2012. godine

D I R E K T O R

Ranko Šakota